

האמת של 1948:

מי אשם בזוועות?

אורי אבנרי (1948)

הערבים הגיבו אז כמו שהיה מגיב כל עם אחר במקומו. הוא דחה את התוכנית ואחז בנשק כדי לסכימה. זאב ז'בוטינסקי, אליל הימין הישראלי, חזה זאת מראש בבירור. ההתנגדות הפלסטינית נראתה לו כתר-פעה טבעית, ומובנת מאליה. (ראה מאמרו „קיר הברזל“, משנת 1934).

הצדק הפלסטיני עמד אז מול הצדק היהודי, והיה זה אך טבעי שכל צד ראה רק את הצדק של עצמו, ולא את הצדק של הזולת.

אשמתם של המנהיגים הפלסטיניים דאז אינה ב"מישור המוסרי, אלא דווקא במישור המעשי. אילו היו חכמים, והיו מסוגלים לחשב את יחסי-הכוחות ולהעיץ ריב בדיעה צלולה את המציאות כמות שהיא — בוודאי היו מקבלים את תוכנית החלוקה, אם כי בזעם ובחרי-קת-שיניים.

ליהודים היו מנהיגים כאלה. הם דחו את העצות של אבירי ארץ-ישראל השלמה, שלא היו אז שפויים יותר מכפי שהם היום. הם קראו את מפת-הכוחות והיו מוכנים להסתפק בפשרה המוצעת. זה לא הוכיח על-יגונות מוסרית כלשהי, אלא ראייה מפוכחת.

למען הצדק, יש להעיר כאן הערה. כאשר פלוני תובע עוגה המצויה בידי אלמוני, קל לו יותר מאשר לאלמוני להסתפק במחצית העוגה. כיום, כאשר המצב הוא הפוך, אנו לומדים חוכמה זו. ב-1948 לא שענו למטורפים שלנו, שדחו כל פשרה. אך כיום, כאשר כל הארץ נמצאת בשליטתנו, הפכו מטורפים אלה גיבורים לאומיים, והעם נוהר אחריהם — בדיוק כפי שנהרו הפלסטינים אחרי מנהיגיהם ב-1948.

האם המנהיגים ההם ייצגו או לא ייצגו את העם הפלסטיני בכללותו?
הם לא נבחרו בבחירות כלליות וחופשיות. זה נכון. אבל האם דרושות בחירות כאלה, כדי להכיר בלגיטימיות של הנהגה לאומית של עם שאין לו מדינה עצמאית משלו?

ייצגו איש, מושחתים או מנוולים או מטופשים, הח" ליטו במקומו כפי שהחליטו — להתנגד לחלוקת הארץ. לאחר מכן נפלו הפלסטינים קורבן לשורה של מעשי-זוועה יהודיים, בעיקר של אצ"ל ולח"י, שהגיעו לשיאם בדירי-אסינ. כתוצאה מכך ברחו או הוברחו, כשהם אחוזי-אימה.

בקיצור: הפלסטינים הם הקורבן הקלאסי. עשינו להם אי-צדק נורא, ושומה עלינו לתקנו.

ההיסטוריה של בנימין עמידרור היא בדיוק הפוך כה. אנחנו רצינו בשלום. הסכמנו לחלוקת הארץ. הערבים התנגדו, מפני שהם פראים צמא-ידם. הם ערכו בנו שחיטות, הרגו את נשותינו וילדינו. אמנם, פה ושם עשינו גם אנחנו מעשים לא-יפים, אך זה לא השפיע על המצב. הערבים היו שוחטים בנו במילא, מפני שהם אוהבים לשחוט. אצלם זהו הספורט הלאומי.

בקיצור: אנחנו היינו הקורבנות, אך התגברנו. אם הפלסטינים נדפקו, הרי זה הגיע להם. אין מה לרחרח עלהם, בוודאי אסור לעזור להם, וצריכים להתכונן למלחמה הבאה.

קרוב לוודאי ששני יידידי — מיכאל ועמידרור כאחד — ייחמו בזעם נגד תיאור מקוצר זה של די-עותיהם. הם לא אמרו את הדברים כך. אני מגויס. אך נדמה לי שכן הצטיירו הדברים אצל קוראיהם — ואני אחד מהם.

עם כל הידידות לשיניהם, נדמה לי שתיאוריהם לר-קים בחד-צדדיות. ולמאורעות 1948 היו שני צדדים.

נקח, תחילה, את השאלה ההיסטורית: האם פתחו הערבים הפלסטיניים במלחמת הש"ח — זו שאפשר לקרוא לה, „מלחמת העצמאות“, (כי במהלכה הוכרזה עצמאות ישראל), או „מלחמת השיחורור“ (שם כוזב, כי הערבים לא שלטו בארץ קודם לכן, ולא היה צורך להשתחרר מהם; מלחמת-השיחורור היתה נגד הברי-טים), או „מלחמת החלוקה“ (כי זאת היתה הסיבה והתוצאה העיקרית שלה) או, סתם, „הסיבוב הרא-שון“, או „המלחמה היהודית-הערבית הראשונה“.

ב. מיכאל טוען שהעם הערבי חסר מנהיגות ייצו-גית נבחרת, ועל כן אין מעשי המנהיגים הפלסטיניים דאז מחייבים אותו, בעת מעשה או למפרע.

אני מציע לו להרהר שנית בקביעה זו. לדעתי, לא זה בילבד שאינה נכונה, אלא אין היא משרתת את העם הפלסטיני.

כל מי שחי אז, ושהיה לו מגע כלשהו עם בני העם הפלסטיני, יודע כי הוא התנגד אז, ברובו המכ-ריע, בכל שדרותיו, לחלוקת הארץ. הוא האמין שהארץ כולה היא שלו, שהיהודים הם פולשים זרים אשר נש-תלו כאן על-ידי מעצמות זרות ועוינות, שלבריטים לא היתה הזכות להבטיח ליהודים ארץ שלא היתה שייכת לבריטים, ושגם לאו"ם לא היתה כל זכות כזאת.

אני מעז לטעון כי מנקודת-ראות ערבית היו אלה טענות סבירות למדי.

דו-קרב מרתק התנהל בשבועות האחרונים במדור זה * בין שני מתוכחים מחוננים — ב. מיכאל מחד ובנימין עמידרור מאידך.

ב. מיכאל מוכר לקוראי שבועון זה כאחד מארבעת המייסדים של המדור „zoo הארץ“, שחולל מהפכה בסאטירה העיברית. בנימין עמידרור מוכר כפרשן הצבאי של „העולם הזה“, ובחוגי המיקצוע הוא ידוע כפרשן הצבאי מס' 1 במדינה. (סייג זאת, באוזני אחד האלופים: „זה לא אומר הרבה, מפני שאין אחרים.“) איני מתיימר להיות שופט בדו-קרב זה. שופט צריך להיות אובייקטיבי — ואני בוודאי איני אובייקטיבי. לגבי הנושא ששימש סלע-מחלוקת במאבק מילולי זה. מה שקרה במלחמת-העצמאות הוא חלק מחיי — ואיך יכול אדם להיות אובייקטיבי לגבי דבר שהוא חלק מחיי, מעולמו הרוחני, מאוצר חוויותיו וזיכרו-ותיו, אהבותיו ושינאותיו, רגעי השיא והשפל של קיומו? איני שופט ואיני בורר. אבל אני רוצה לתרום כמה דברים לזיכרון זה, כמי שהיה עדי-ראייה לכל האי-רועים שעליהם נטשו הוויכוח, והיה מעורב (כחייל פשוט) באחדים מהם.

קודם כל, הערה פילוסופית-היסטורית, או היסטו-ריוסופית.

גטו אמר, ב„פאוסט“, על ההיסטוריה, שהיא ספר חתום בשבע חותמות. מה שנראה לנו כהיסטוריה אינו אלא ראי, שבו משתקפת הבואה שלנו-עצמנו. בצורה זו או אחרת, אמרו זאת הוגי-דעות רבים. כל היסטוריון אמיתי, שאינו כסיל גמור (ואני מכיר כמה „היסטוריונים“ שהם כסילים גמורים) מודה ב-עובדה זו. האיש המסתכל בעבר חי בהווה. הוא דן את העבר על פי מושגיו שלו, במיסגרת העולם הרוחני שלו עצמו — עולם שהוא זר לתקופה שבה התרחשו הדברים. זה נכון לגבי מאורעות שאירעו לפני אלפים שנה, וזה נכון גם לגבי מה שהתרחש אך אתמול, לפני 28 שנים.

היסטוריון רציני מנסה להתגבר על מחסום זה. היס-טוריון גדול מצליח לפעמים. היסטוריון מחונן מצליח לעיתים קרובות. אך אף היסטוריון אחד, ויהיה גאון בן-גאון, אינו מצליח בכך תמיד.

דומני שב. מיכאל ובנימין עמידרור לוקים שניהם במחלה זו. הם לא התגברו על המחסום. שניהם צעו-רים מדי מכדי להיות שותפים לעולם של 1948. הם חיים בהווה — והם כופים, איש-איש על-פי תפיסתו שלו, את מושגיהם על המאורעות של אז.

שני התיאורים שלהם דומים בתצלומים מטוש-טשים. העצמים העיקריים נראים בתצלומים — הם לא בממדיהם הנכונים, בלא הקצוות החדים, בלא תחושת הפרספקטיבה הנכונה.

ההיסטוריה של ב. מיכאל מראה שהעם הפלסטיני היה אובייקט חסר-רצון למאורעות של אז. מנהיגים שלא

* העולם הזה 2016, 2018, 2020, 2023.

